

věda.muni.cz

Hus by si rozdělení církve nepřál

5. července 2015 | Ema Wiesnerová (/component/contact/contact/22)

Ilustrace: Wikimedia.

Zobrazení upálení Mistra Jana Husa ze Spiezer Chronik.

Když začátkem listopadu 1414 dorazil **Jan Hus** (https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Hus) do Kostnice, možná se domníval, že bude svobodně obhajovat svou víru a myšlenky. Krátce po příjezdu však skončil ve vězení.

Za tvrdých podmínek v žaláři se věnoval i psaní. Vznikla tak řada děl, především v latině, jež by měla ještě letos vyjít v kritické edici Constantiensia, kterou připravují odborníci z **Ústavu klasických studií Filozofické fakulty MU** (<http://www.phil.muni.cz/wuks/>) pro belgické nakladatelství Brepols.

K výběru textů vedlo editory letošní 600. výročí upálení mistra Jana Husa. Kriticky zpracovali texty, které připravoval pro svá předpokládaná vystoupení v **Kostnici** ([https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostnice_\(m%C4%9Bsto\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostnice_(m%C4%9Bsto))), texty, jež sepsal v tamních vězeních, a Husovy odpovědi na žalobní články, které byly mnohdy zkomoleně vybrané z jeho spisů a sloužily jako podklad pro proces.

„Připravili jsme tři projevy chystané pro koncil: Kázání o pokoji, Objasnění víry a O božím zákonu, čtyři odpovědi na žalobní články a pak osm traktátů, které Hus sepisoval pro své žaláříky, mladé italské kleriky,“ přiblížila obsah edice vedoucí týmu Jana Nechutová.

Několikaletá práce, na kterou získali odborníci z filozofické fakulty prostředky od ministerstva školství a Grantové agentury ČR, zahrnuje dohledání a prostudování všech dostupných rukopisů daných děl. Z nich pak editoři vybrali ty, které se podle jejich zkušeností nejvíce blíží původnímu autorskému textu, a toto znění opatřili kritickým aparátem, což jsou odkazy na všechny odlišné

záznamy v dalších rukopisech. V uplynulých letech už stejně zpracovali Výklad žalmů a plánují edici významných Husových teologických spisů z let 1408–1412.

Známe Husa?

Kritická vydání textů jsou určena pro odborníky, kteří se zabývají studiem středověku, a jsou důležitá pro prohloubení znalostí o české reformaci. „Mnohá Husova díla do dneška v kritické podobě nevyšla. Jsou dokonce spisy, které stále existují jen v rukopisech. Chceme-li Husa oslavovat a vycházet z jeho myšlenek, měli bychom vědět, co skutečně učil a psal,“ uvedla Nechutová.

Editoři tak upozorňují například na mistrovu obratnost ve využívání a citování známých autorit. „Tak třeba v první polovině Kázání o pokoji v podstatě tlumočí myšlenky i formulace svého učitele Jana Viklefa, ale nezmiňuje jej jménem, protože pro představitele církve byla tehdy Viklefova osobnost nepřijatelná. V druhé polovině traktátu, věnované kritice církve, Hus hojně využívá myšlenky velkých církevních autorit jako svatého Bernarda či Augustina, na které se naopak mohl před koncilem bez problémů odvolat,“ přiblížila Husovu práci profesorka Nechutová.

Husova práce s autoritami je obdivuhodná i podle dalšího z editorů Libora Švandy. „V žaláři prakticky neměl přístup ke knihám, takže všechny citáty, které uvedl, musel mít v hlavě. Přitom cituje poměrně přesně,“ uvedl Švanda. Dodal, že při prvním setkání s Husovým dílem měl dojem, že je v něm jen velmi málo původních myšlenek, Hus ale z citací a parafrází autorit, bez nichž se středověká díla neobešla, precizně skládá vlastní myšlenky i jejich odůvodnění.

V Kostnici Hus psal nejen spisy na svou obranu, lidsky zajímavé jsou například traktáty pro žalářníky, v nichž Hus vystupuje jako kazatel. Píše o smrtelném hříchu, o tom, jak poznávat a milovat Boha, udílí rady do manželství.

Za pozornost stojí také Husovy listy z Kostnice adresované jednak Husovu doprovodu, ale také domů do Čech přátelům, na univerzitu či Pražanům. „Některé z těch dopisů jsou velmi napínavé, obsahují silné prožitky člověka, který čeká na smrt. Hus věděl, že zemře, a ve své korespondenci to dává najevo. Dovede však od hrozby smrti odhlédnout a psát o věcech, které považuje v daný okamžik za důležité pro druhého člověka nebo celou společnost,“ říká Lucie Mazalová.

Mazalovou zaujala na Husovi právě absence strachu a také zásadovost. „Jako odborníci se dohadujeme, co bylo hlavní myšlenkou toho či onoho kázání a k čemu s ním Hus směřoval, ale myšlenky v jeho díle jsou jednotné a čisté. Podle Husa si má stát člověk za svým, nesmí být pokrytec, a pokud s něčím nesouhlasí, má to dát jasně najevo. Celé jeho dílo svědčí o jeho stabilním názoru na to, co je dobré a co zlé, a o tom, že to dokázal čtenáři nebo posluchači dobře sdělit,“ zdůraznila Mazalová.

Souhlasí s ní i profesorka Nechutová, kterou fascinuje Husova naprostá jistota, že poznal pravdu, přijal ji a zůstal při ní až do samého konce. „Mohl se hranici vyhnout, koncil mu nabízel několikrát možnost odvolat své učení, ale on to neudělal,“ podotkla. Podle ní Husovi zřejmě nejvíc ze všeho záleželo na kazatelské práci, na tom, aby kněží dokázali působit slovem i příkladem na své posluchače a „vytrhnout je z hříchu“.

Husa se podle Libora Švandy bolestně dotýkala situace ve společnosti, kterou v té době řídila a

ovládala církev, a šlo mu o spásu všech. „Nechtěl jít proti církvi, považoval ji za svou, šlo mu jen o návrat k její původní čistotě. Myslím, že kdyby viděl, že i jeho učení mělo podíl na rozdělení církve, zarmoutilo by ho to,“ dodal Švanda.

Vydává [Masarykova univerzita](#), 2005–2015. ISSN 1805-9759.

[Detaily o projektu Popularizace I](#) | [Popularizace II](#) | [Redakce](#) | [Sledujte muni.cz:](#)